Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Seisiún 3:

Snáithe 4 'An Domhan' a Fhiosrú

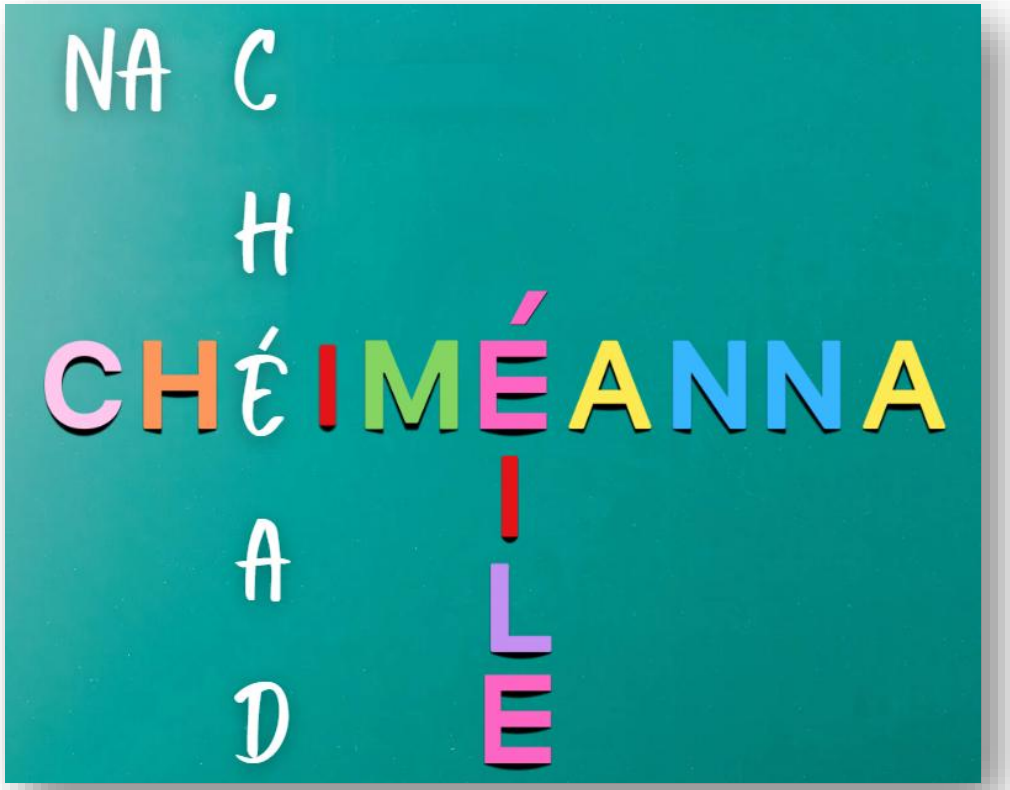

Fócas an tSeisiúin

Snáithe 4 'An Domhan' a Fhiosrú 1917 - 2009

Tóg sos agus déan machnamh

Tús Eolais ar Shnáithe 3: An Domhan 1917-2009

Oide

GERMANY,
The Protocol annexed thereto, the Agreement respecting the military occupation of the territories of the Rhine,
AND THE
TREATY
BETWEEN
FRANCE AND GREAT BRITAIN
RESPECTIVE
Assistance to France in the event of unprovoked aggression by Germany.
Signed at Versailles, June 28th, 1919.

Evening Standard
GERMANS INVADE
AND BOMB POLAND
BRITAIN MOBILISES
Warsaw, Cracow, Nine Other Towns
Bombed: Danzig is "Annexed"
FRANCE DECLARES "STATE OF SIEGE"

Snáithe 4 An Domhan: Rogha 1 1917 - 1945

Oide

Snáithe 4 An Domhan: Rogha 2 1945 - 1979

Oide

Snáithe 4 An Domhan: Rogha 3 1979 - 2009

Oide

Snáithe 4 An Domhan 1917 – 2009

Snáithe 4: An Domhan 1917-2009	
Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas	**Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí:**
Stair an domhain trí fhiosrúchán stairiúil faoi na ceannteidil seo a leanas i réimse sonraithe foghlama arna roghnú: • Imeachtaí agus próisis an athraithe • Sochaí agus cultúr • Teicneolaíocht agus an comhshaol • An geilleagar • Smaointe • Eagraíochtaí	4.1. Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. 4.2. Na cúiseanna agus na hiarmhairtí a bhaineann leis na himeachtaí agus na próisis sin a mheas. 4.3. Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag na smaointe sonraithe ar an athrú. 4.4. Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe. 4.5. Iniúchadh a dhéanamh ar eispéiris na mban sa suíomh sonraithe. 4.6. Scrúdú a dhéanamh ar fhorbairtí cultúrtha sa tréimhse ama sin. 4.7. Anailís a dhéanamh ar nádúr an chaidrimh cine agus ar eispéiris daoine aonair nó grúpaí sa suíomh sonraithe. 4.8. Tionchar na bolscaireachta agus na cinsireachta a mheas. 4.9. Measúnú a dhéanamh ar fhorbairt agus ar thionchar na dteicneolaíochtaí míleata. 4.10. Scrúdú a dhéanamh ar thionchar ghníomhartha an duine ar shaincheisteanna comhshaoil sa sampla sonraithe seo. 4.11. Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama seo

Snáithe 4
An Domhan 1917 - 2009
Rogha 1: 1917 - 1945
Rogha 2: 1945 - 1979
Rogha 3: 1979 - 2009
Roghnaíonn na scoláirí **rogha amháin** ón snáithe seo

Snáithe 4 An Domhan 1917 – 2009

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 4: An Domhan 1917–2009

Gnéithe	Rogha 1: 1917 – 1945	Rogha 2: 1945-1979	Rogha 3: 1979-2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	An Réabhlóid Bhoilséiveach. Sos cogaidh agus Conradh Versailles. Réimis ollsmachtacha: faisisteachas, cumannachas agus sóisialachas náisiúnta. Bunús an Dara Cogadh Domhanda. Imeachtaí cinniúnacha sa chogadh go Lá an Bhua ar an tSeapáin. An tUileloscadh. An t-athrú sóisialta sa Ríocht Aontaithe agus sna Stáit Aontaithe.	Atógáil agus ceartas tar éis an chogaidh: Potsdam, Trialacha Nürnberg. Cumannachas san APSS agus sa tSín: réimsí seachtracha tionchair agus cultúr agus rialú intíre. Línte tosaigh an Chogaidh Fhuair: an Cuirtín Iarainn, Cúba agus Vítneam. Díchoilíniú: Poblacht Dhaonlathach an Chongó agus an Ailgéir. An Choinbhleacht idir Iosrael agus an Phalaistín. An t-athrú sóisialta in SAM.	An Cogadh Sóivéadach – Afganastánach. Lánpháirtiú agus leathnú na hEorpa. Rialtais choimeádacha sa Bhreatain, 1979–1990. Titim Bhalla Bheirlín agus cliseadh an Aontais Shóivéadaigh. Three Mile Island, Searnóbail agus a drochiarmhairtí. 9/11 agus an Cogadh in éadan na Sceimhlitheoireachta. An t-athrú sóisialta sa Bhreatain.	**4.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **4.2** Measúnú a dhéanamh ar chúiseanna agus iarmhairtí na n-imeachtaí agus na bpróiseas sin.
Smaointe agus eagraíochtaí	Féinchinntiúchán. Cumannachas, Faisisteachas, Sóisialachas náisiúnta. Caipitleachas agus sóisialachas. Ciníochas, Darwineachas sóisialta agus frith-Sheimíteachas. Ceart vótála agus cearta do mhná. Conradh na Náisiún.	Díchoilíniú. Cearta Daonna. Cearta Sibhialta sna Stáit Aontaithe. Gluaiseachtaí ar son an chomhionannais sna Stáit Aontaithe. Caipitleachas agus sóisialachas. Feimineachas. Na Náisiúin Aontaithe, Comhaontú Várs á, ECAT.	Nualiobrálachas. Scaradh iar-Shóivéadach. Cearta Daonna. Caipitleachas agus sóisialachas. Comhionannas. Comhshaolachas. NA, CEE/CE/AE, ECAT, Comhaontú Várs á.	**4.3** Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag smaointe sonraithe ar athrú. **4.4** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Sochaí Agus Cultúr	Mná agus obair sa Bhreatain le linn an chogaidh. Athbheochan Harlem. Géarleanúint grúpaí agus daoine aonair faoi réimis ollsmachtacha. Caidreamh idir ciníocha in SAM. Bolscaireacht agus Cinsireacht.	Mná sa tsochaí in SAM. An Réabhlóid Chultúrtha sa tSín. Caidreamh idir ciníocha in SAM. Bolscaireacht agus cinsireacht.	Mná san obair agus sa tsochaí sa Bhreatain. An t-athrú cultúrtha in iar-Phoblacht Dhaonlathach na Gearmáine. Caidreamh idir ciníocha sa Ríocht Aontaithe. Bolscaireacht agus cinsireacht.	**4.5** Iniúchadh a dhéanamh ar eispéiris na mban sa suíomh sonraithe. **4.6** Scrúdú a dhéanamh ar fhorbairtí cultúrtha sa tréimhse ama sin. **4.7** Anailís a dhéanamh ar nádúr an chaidrimh cine agus ar eispéiris daoine aonair nó grúpaí sa suíomh sonraithe sin. **4.8** Tionchar na bolscaireachta agus na cinsireachta a mheas.
Teicneolaíocht agus an Comhshaol	Teicneolaíochtaí míleata: Talamh, farraige, aer. Dúiche dheannaigh sna Stáit Aontaithe.	Teicneolaíochtaí míleata: An Spásrás. An Gorta Mór sa tSín 1959–62.	Teicneolaíochtaí míleata: Faireachas. Truailliú agus an ghéarchéim aeráide: Comhdháil na Náisiún Aontaithe maidir leis an gComhshaol agus Forbairt, 1992.	**4.9** Measúnú a dhéanamh ar fhorbairt agus ar thionchar na dteicneolaíochtaí míleata. **4.10** Scrúdú a dhéanamh ar thionchar ghníomhartha an duine ar shaincheisteanna comhshaoil sa sampla sonraithe seo.
An Geilleagar	Tobchliseadh an Stocmhargaidh in 1929 agus an Spealadh Mór.	Dúnghaois Truman, Plean Marshall agus Comhar eacnamaíoch Eorpach.	Eacnamaíocht shaormhargaidh sa Bhreatain. An tAontas Eacnamaíoch agus Airgeadaíochta san Eoraip. .	**4.11** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama seo.

Snáithe 4 An Domhan 1917 – 2009

Oide

Oide

Snáithe 4: Ardteistiméireacht 1917–2009

Gnéithe	Rogha 1: 1917-1945	Rogha 2: 1945-1979	Rogha 3: 1979-2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	An Réabhlóid Bhoilséiveach. Sos cogaidh agus Conradh Versailles. Réimis ollsmachtacha: faisisteachas, cumannachas agus sóisialachas náisiúnta. Bunús an Dara Cogadh Domhanda. Imeachtaí cinniúnacha sa chogadh go Lá an Bhua ar an tSeapáin. An tUileloscadh. An t-athrú sóisialta sa Ríocht Aontaithe agus sna Stáit Aontaithe.	Atógáil agus ceartas tar éis an chogaidh: Potsdam, Trialacha Nürnberg. Cumannachas san APSS agus sa tSín: réimsí seachtracha tionchair agus cultúr agus rialú intíre. Línte tosaigh an Chogaidh Fhuair: an Cuirtín Iarainn, Cúba agus Vítneam. Díchoilíniú: Poblacht Dhaonlathach an Chongó agus an Ailgéir. An Choinbhleacht idir Iosrael agus an Phalaistín. An t-athrú sóisialta in SAM.	An Cogadh Sóivéadach – Afganastánach. Lánpháirtiú agus leathnú na hEorpa. Rialtais choimeádacha sa Bhreatain, 1979–1990. Titim Bhalla Bheirlín agus cliseadh an Aontais Shóivéadaigh. Three Mile Island, Searnóbail agus a drochiarmhairtí. 9/11 agus an Cogadh in éadan na Sceimhlitheoireachta. An t-athrú sóisialta sa Bhreatain.	**4.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **4.2** Measúnú a dhéanamh ar chúiseanna agus iarmhairtí na n-imeachtaí agus na bpróiseas sin.
Smaointe agus eagraíochtaí	Féinchinntiúchán. Cumannachas, Faisisteachas, Sóisialachas náisiúnta. Caipitleachas agus sóisialachas. Ciníochas, Darwineachas sóisialta agus frith-Sheimíteachas. Ceart vótála agus cearta do mhná. Conradh na Náisiún.	Díchoilíniú. Cearta Daonna. Cearta Sibhialta sna Stáit Aontaithe. Gluaiseachtaí ar son an chomhionannais sna Stáit Aontaithe. Caipitleachas agus sóisialachas. Feimineachas. Na Náisiúin Aontaithe, Comhaontú Várs á, ECAT.	Nualiobrálachas. Scaradh iar-Shóivéadach. Cearta Daonna. Caipitleachas agus sóisialachas. Comhionannas. Comhshaolachas. NA, CEE/CE/AE, ECAT, Comhaontú Várs á.	**4.3** Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag smaointe sonraithe ar athrú. **4.4** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Sochaí Agus Cultúr	Mná agus obair sa Bhreatain le linn an chogaidh. Athbheochan Harlem. Géarleanúint grúpaí agus daoine aonair faoi réimis ollsmachtacha. Caidreamh idir ciníocha in SAM. Bolscaireacht agus Cinsireacht.	Mná sa tsochaí in SAM. An Réabhlóid Chultúrtha sa tSín. Caidreamh idir ciníocha in SAM. Bolscaireacht agus cinsireacht.	Mná san obair agus sa tsochaí sa Bhreatain. An t-athrú cultúrtha in iar-Phoblacht Dhaonlathach na Gearmáine. Caidreamh idir ciníocha sa Ríocht Aontaithe. Bolscaireacht agus cinsireacht.	**4.5** Iniúchadh a dhéanamh ar eispéiris na mban sa suíomh sonraithe. **4.6** Scrúdú a dhéanamh ar fhorbairtí cultúrtha sa tréimhse ama sin. **4.7** Anailís a dhéanamh ar nádúr an chaidrimh cine agus ar eispéiris daoine aonair nó grúpaí sa suíomh sonraithe sin. **4.8** Tionchar na bolscaireachta agus na cinsireachta a mheas.
Teicneolaíocht agus an Comhshaol	Teicneolaíochtaí míleata: Talamh, farraige, aer. Dúiche dheannaigh sna Stáit Aontaithe.	Teicneolaíochtaí míleata: An Spásrás. An Gorta Mór sa tSín 1959–62.	Teicneolaíochtaí míleata: Faireachas. Truailliú agus an ghéarchéim aeráide: Comhdháil na Náisiún Aontaithe maidir leis an gComhshaol agus Forbairt, 1992.	**4.9** Measúnú a dhéanamh ar fhorbairt agus ar thionchar na dteicneolaíochtaí míleata. **4.10** Scrúdú a dhéanamh ar thionchar ghníomhartha an duine ar shaincheisteanna comhshaoil sa sampla sonraithe seo.
An Geilleagar	Tobchliseadh an Stocmhargaidh in 1929 agus an Spealadh Mór.	Dúnghaois Truman, Plean Marshall agus Comhar eacnamaíoch Eorpach.	Eacnamaíocht shaormhargaidh sa Bhreatain. An tAontas Eacnamaíoch agus Airgeadaíochta san Eoraip. .	**4.11** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama seo.

Snáithe 4 An Domhan 1917 – 2009

Oide

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 4: An Domhan 1917–2009

Gnéithe	Rogha 1: 1917 – 1945	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	An Réabhlóid Bhoilséiveach. Sos cogaidh agus Conradh Vers faisisteachas, cumannachas agu Bunús an Dara Cogadh Domhar Imeachtaí cinniúnacha sa choga An tUileloscadh. An t-athrú sóisialta sa Ríocht Ao	**4.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá
Smaointe agus eagraíochtaí	Féinchinntiúchán. Cumannachas, Faisisteachas, S Caipitleachas agus sóisialachas agus frith-Sheimíteachas. Ceart vótála agus cearta do mhr Conradh na Náisiún.	
Sochaí agus Cultúr	Mná agus obair sa Bhreatain le l Athbheochan Harlem. Géarleanúint grúpaí agus daoine Caidreamh idir cinníocha in SAM. Bolscaireacht agus Cinsireacht.	
Teicneolaíocht agus an Comhshaol	Teicneolaíochtaí míleata: Talamh Dúiche dheannaigh sna Stáit Ao	
An Geilleagar	Tobchliseadh an Stocmhargaidh	

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 4: An Domhan 1917–2009

Gnéithe	Rogha 2: 1945-1979	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	Atógáil agus ceartas tar éis an chogaidh: Potsdam, Trialacha Núrnberg. Cumannachas san APSS agus sa tSín: réimsí seachtrac agus cultúr agus rialú intíre. Línte tosaigh an Chogaidh Fhuair: an Cuirtín Iarainn, Cú Vítneam. Díchoilíniú: Poblacht Dhaonlathach an Chongó agus an An Choinbhleacht idir Iosrael agus an Phalaistín. An t-athrú sóisialta in SAM.	**4.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá
Smaointe agus eagraíochtaí	Díchoilíniú. Cearta Daonna. Cearta Sibhialta sna Stáit Aontaithe. Gluaiseachtaí ar son an chomhionannais sna Stáit Aont Caipitleachas agus sóisialachas. Feimineachas. Na Náisiúin Aontaithe, Comhaontú Várs, ECAT.	
Sochaí Agus Cultúr	Mná sa tsochaí in SAM. An Réabhlóid Chultúrtha sa tSín. Caidreamh idir cinníocha in SAM. Bolscaireacht agus cinsireacht.	
Teicneolaíocht agus an Comhshaol	Teicneolaíochtaí míleata: An Spásrás. An Gorta Mór sa tSín 1959–62.	
An Geilleagar	Dúnghaois Truman, Plean Marshall agus Comhar eacna Eorpach.	

Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 4: An Domhan 1917–2009

Gnéithe	Rogha 3: 1979-2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	An Cogadh Sóivéadach – Afganastánach. Lánpháirtiú agus leathnú na hEorpa. Rialtais choimeádacha sa Bhreatain, 1979–1990. Titim Bhalla Bheirlín agus cliseadh an Aontais Shóivéadaigh. Three Mile Island, Searnóbail agus a drochiarmhairtí. 9/11 agus an Cogadh in éadan na Sceimhlitheoireachta. An t-athrú sóisialta sa Bhreatain.	**4.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **4.2** Measúnú a dhéanamh ar chúiseanna agus iarmhairtí na n-imeachtaí agus na bpróiseas sin.
Smaointe agus eagraíochtaí	Nualiobrálachas. Scaradh iar-Shóivéadach. Cearta Daonna. Caipitleachas agus sóisialachas. Comhionannas. Comhshaolachas. NA, CEE/CE/AE, ECAT, Comhaontú Várs.	**4.3** Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag smaointe sonraithe ar athrú. **4.4** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Sochaí agus Cultúr	Mná san obair agus sa tsochaí sa Bhreatain. An t-athrú cultúrtha in iar-Phoblacht Dhaonlathach na Gearmáine. Caidreamh idir cinníocha sa Ríocht Aontaithe. Bolscaireacht agus cinsireacht.	**4.5** Iniúchadh a dhéanamh ar eispéiris na mban sa suíomh sonraithe. **4.6** Scrúdú a dhéanamh ar fhorbairtí cultúrtha sa tréimhse ama sin. **4.7** Anailís a dhéanamh ar nádúr an chaidrimh cine agus ar eispéiris daoine aonair nó grúpaí sa suíomh sonraithe sin. **4.8** Tionchar na bolscaireachta agus na cinsireachta a mheas.
Teicneolaíocht agus an Comhshaol	Teicneolaíochtaí míleata: Faireachas. Truailliú agus an ghéarchéim aeráide: Comhdháil na Náisiún Aontaithe maidir leis an gComhshaol agus Forbairt, 1992.	**4.9** Measúnú a dhéanamh ar fhorbairt agus ar thionchar na dteicneolaíochtaí míleata. **4.10** Scrúdú a dhéanamh ar thionchar ghníomhartha an duine ar shaincheisteanna comhshaoil sa sampla sonraithe seo.
An Geilleagar	Eacnamaíocht shaormhargaidh sa Bhreatain. An tAontas Eacnamaíoch agus Airgeadaíochta san Eoraip.	**4.11** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama seo.

Snáithe 4: Imeachtaí agus Próisis an Athraithe

Fad is atá tú ag féachaint ar an bhfíseán, cad faoi ina bhfuil tú fiosrach?

Cliceáil chun breathnú

Scrúdaigh na Gnéithe i Snáithe 4

1. Léigh na gnéithe a bhaineann leis an Rogha a phioc tú.
2. Déan do mheas (do mhachnamh) ar an tslí ar féidir leis an ábhar atá leagtha síos bonn eolais a chur faoi thuiscint an scoláire ar an tréimhse, a thuiscint a dhaingniú agus a chur i gcomhthéacs.
3. Cláraigh aon deiseanna agus dúshláin a thuigeann tú a thiocfadh chun cinn.

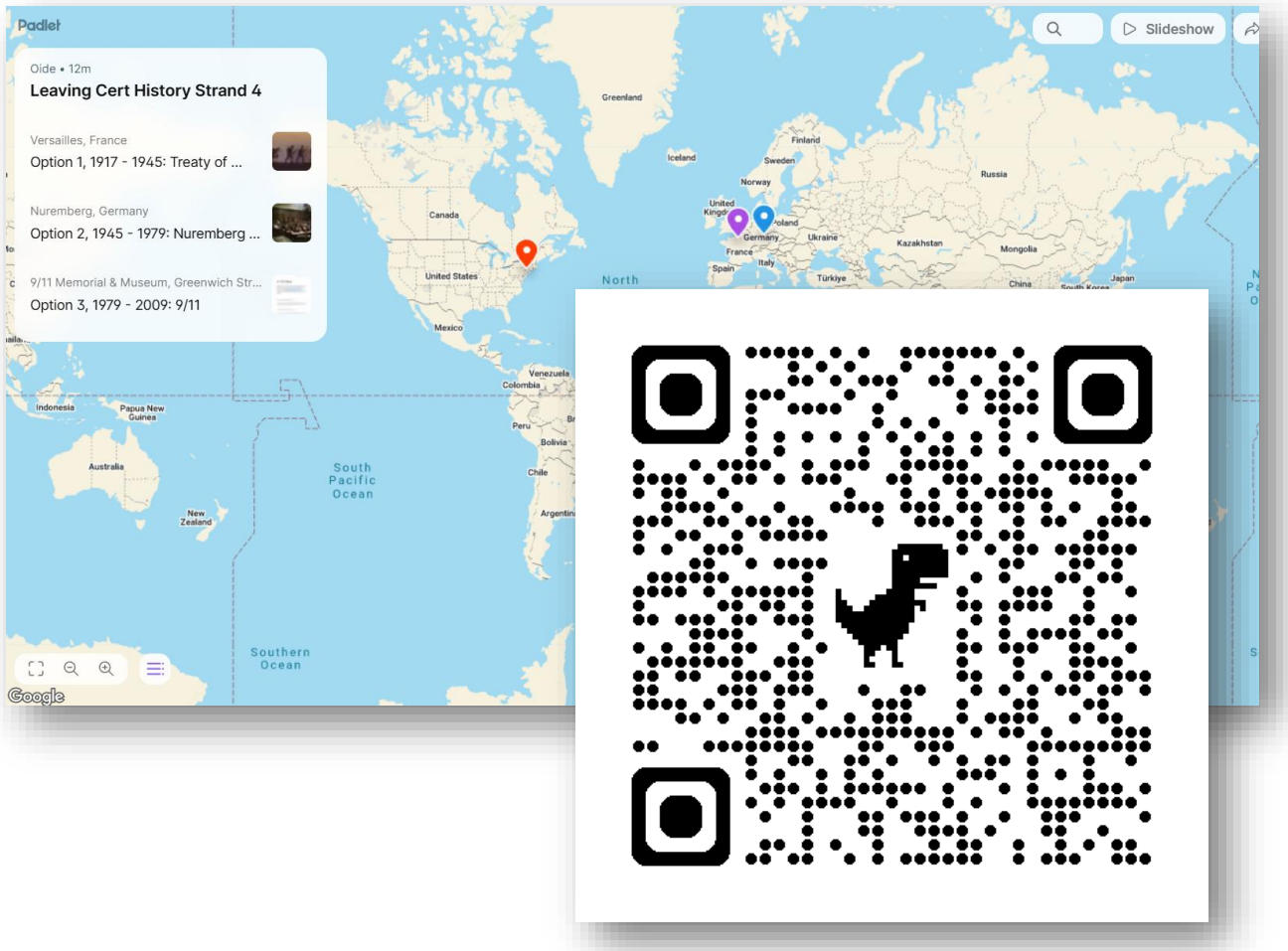
Stair na hArdteistiméireachta: Snáithe 4: An Domhan 1917–2009

Gnéithe	Rogha 1: 1917 – 1945	Rogha 2: 1945-1979	Rogha 3: 1979-2009	Torthaí Foghlama
Imeachtaí agus Próisis an Athraithe	An Réabhlóid Bholsévíeach. Sos cogaidh agus Conradh Versailles. Réimis ollsmachtacha: faisisteachas, cumannachas agus sóisialachas náisiúnta. Bunús an Dara Cogadh Domhanda. Imeachtaí cinniúnacha sa chogadh go Lá an Bhua ar an tSeapáin. An tUileloscadh. An t-athrú sóisialta sa Ríocht Aontaithe agus sna Stáit Aontaithe.	Atógáil agus ceartas tar éis an chogaidh: Potsdam, Trialacha Nürnberg. Cumannachas san APSS agus sa tSín: réimsí seachtracha tionchair agus cultúr agus rialú intíre. Línte tosaigh an Chogaidh Fhuair: an Cuirtín Iarainn, Cúba agus Vítneam. Díchoilíniú: Poblacht Dhaonlathach an Chongó agus an Ailgéir. An Choinbhleacht idir Iosrael agus an Phalaistín. An t-athrú sóisialta in SAM.	An Cogadh Sóivéadach – Afganastánach. Lánpháirtiú agus leathnú na hEorpa. Rialtais choimeádacha sa Bhreatain, 1979–1990. Titim Bhalla Bheirlín agus cliseadh an Aontais Shóivéadaigh. Three Mile Island, Searnóbail agus a drochiarmhairtí. 9/11 agus an Cogadh in éadan na Sceimhlitheoireachta. An t-athrú sóisialta sa Bhreatain.	**4.1** Scrúdú a dhéanamh ar na himeachtaí nó na próisis athraithe atá sonraithe. **4.2** Measúnú a dhéanamh ar chúiseanna agus iarmhairtí na n-imeachtaí agus na bpróiseas sin.
Smaointe agus eagraíochtaí	Féinchinntiúchán. Cumannachas, Faisisteachas, Sóisialachas náisiúnta. Caipitleachas agus sóisialachas. Ciníochas, Darwineachas sóisialta agus frith-Sheimíteachas. Ceart vótála agus cearta do mhná. Conradh na Náisiún.	Díchoilíniú. Cearta Daonna. Cearta Sibhialta sna Stáit Aontaithe. Gluaiseachtaí ar son an chomhionannais sna Stáit Aontaithe. Caipitleachas agus sóisialachas. Feimineachas. Na Náisiúin Aontaithe, Comhaontú Várs á, ECAT.	Nualiobrálachas. Scaradh iar-Shóivéadach. Cearta Daonna. Caipitleachas agus sóisialachas. Comhionannas. Comhshaolachas. NA, CEE/CE/AE, ECAT, Comhaontú Várs á.	**4.3** Iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar a bhí ag smaointe sonraithe ar athrú. **4.4** Measúnú a dhéanamh ar ról daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí maidir le himeachtaí agus próisis an athraithe.
Sochaí Agus Cultúr	Mná agus obair sa Bhreatain le linn an chogaidh. Athbheochan Harlem. Géarleanúint grúpaí agus daoine aonair faoi réimis ollsmachtacha. Caidreamh idir ciníocha in SAM. Bolscaireacht agus Cinsireacht.	Mná sa tsochaí in SAM. An Réabhlóid Chultúrtha sa tSín. Caidreamh idir ciníocha in SAM. Bolscaireacht agus cinsireacht.	Mná san obair agus sa tsochaí sa Bhreatain. An t-athrú cultúrtha in iar-Phoblacht Dhaonlathach na Gearmáine. Caidreamh idir ciníocha sa Ríocht Aontaithe. Bolscaireacht agus cinsireacht.	**4.5** Iniúchadh a dhéanamh ar eispéiris na mban sa suíomh sonraithe. **4.6** Scrúdú a dhéanamh ar fhorbairtí cultúrtha sa tréimhse ama sin. **4.7** Anailís a dhéanamh ar nádúr an chaidrimh cine agus ar eispéiris daoine aonair nó grúpaí sa suíomh sonraithe sin. **4.8** Tionchar na bolscaireachta agus na cinsireachta a mheas.
Teicneolaíocht agus an Comhshaol	Teicneolaíochtaí míleata: Talamh, farraige, aer. Dúiche dheannaigh sna Stáit Aontaithe.	Teicneolaíochtaí míleata: An Spásrás. An Gorta Mór sa tSín 1959–62.	Teicneolaíochtaí míleata: Faireachas. Truailliú agus an ghéarchéim aeráide: Comhdháil na Náisiún Aontaithe maidir leis an gComhshaol agus Forbairt, 1992.	**4.9** Measúnú a dhéanamh ar fhorbairt agus ar thionchar na dteicneolaíochtaí míleata. **4.10** Scrúdú a dhéanamh ar thionchar ghníomhartha an duine ar shaincheisteanna comhshaoil sa sampla sonraithe seo.
An Geilleagar	Tobchliseadh an Stocmhargaidh in 1929 agus an Spealadh Mór.	Dúnghaois Truman, Plean Marshall agus Comhar eacnamaíoch Eorpach.	Eacnamaíocht shaormhargaidh sa Bhreatain. An tAontas Eacnamaíoch agus Airgeadaíochta san Eoraip.	**4.11** Fiosrú a dhéanamh ar thionchar na dtosca eacnamaíocha ar fhorbairtí níos leithne sa tréimhse ama seo.

Snáithe 4 a Fhiosrú : An Domhan 1979 - 2009

Gníomhaíocht aonair

- Fiosraigh na himeachtaí agus próisis an athraithe mar atá léirithe ar an Padlet ó thaobh na tíreolaíochta de.
- Is féidir é a léamh ar leathanaigh 35 agus 36 na sonraíochta.
- Déan do mhachnamh ar an Réimse Sonraithe Foghlama a d'oirfeadh do chomhthéacs.

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Tús a Chur le Snáithe 4, 'An Domhan'

Gníomhaíocht chomhoibríoch

Ag baint úsáid as na Treoirleabhair 'Tús Eolais ar':

1. Cuir thú féin ar an eolas faoin bhforléargas.
2. Conas a d'fhéadfadh na torthaí foghlama i Snáithe 4 a bheith ina dtacú agus ina gcabhair ag do threo a ghlacfaidh tú?
3. Conas a chomhtháthóidh tú an t-ábhar atá leagtha síos faoi na fo-cheannteidil eile (e.g. Smaointe)?

Teagasc le hAghaidh Fhoghlaim na Scoláirí

- Léigh leathanach 22, 'Múineadh ar mhaithe le foghlaim an scoláire'.

- Cad iad na gníomhartha is féidir leat a ghlacadh chun eispéiris na scoláirí sa seomra Staire a ailíniú leis na spriocanna sin.

Teagasc le haghaidh fhoghlaim na scoláirí

Tá Stair na hArdteistiméireachta scoláire-lárnaithe agus cuireann sí le heispéiris rannpháirteachas na scoláirí sa tsraith shóisearach. Tá an fhoghlaim i Snáithe 1 – Fiosrúchán Stairiúil mar bhonn fúithi. Dá bhrí sin, pleanálfar go cúramach eolas, scileanna, luachanna agus meonta an disciplín a dtugtar breac-chuntas orthu sna torthaí foghlama i Snáithe 1 agus déanfar iad a chomhtháthú in eispéireas foghlama na scoláirí i Snáitheanna 2, 3 agus 4.

Cruthaíonn Snáithe 1 deis le haghaidh raon leathan de chuir chuige foghlama agus theagaisc. Trí na hoideolaíochtaí sin, tacófar leis na scoláirí tuiscint dhomhain a fhorbairt ar an gcomhfhiosacht faoin stair agus beidh siad in ann a machnamh a dhéanamh ar phríomhchoincheapa stairiúla agus iad a chur i bhfeidhm, ceisteanna ábhartha a chur, foinsí agus fianaise chuí a scrúdú agus a léirmhíniú, lena n-áirítear cáipéisí, grianghraif, déantúsáin, léarscáileanna, amlínte agus sonraí staidrimh, agus breithiúnais faoin am atá thart a cheapadh agus a chur i láthair.

Bainfear úsáid ar fud na sonraíochta as cuir chuige foghlama agus theagaisc a thacóidh leis na scoláirí chun fiosrúcháin stairiúla a phleanáil, a chur i gcrích, a anailísiú, a shintéisiú, a mheas agus a chur in iúl. Trí chomhtháthú éifeachtach na foghlama sin agus tús áite a thabhairt don fhoghlaim trí scrúdú a dhéanamh ar fhoinsí príomhúla agus tánaisteacha agus gníomhaíochtaí bunaithe ar iniúchadh, beidh deiseanna ag na scoláirí eolas coincheapúil agus disciplíneach a chur i bhfeidhm i gcomhthéacsanna stairiúla sa saol réadúil. Dá réir sin, trí na heispéiris phraiticiúla sin, éireoidh coincheapa teibí níos infheicthe, agus neartóidh na scoláirí a gcumas chun smaointeoireacht agus scileanna stairiúla a úsáid agus iad ag smaoineamh ar imeachtaí stairiúla agus próisis, cúiseanna, iarmhairtí agus léirmhínithe.

Le cois chomhtháthú na dtorthaí foghlama i Snáithe 1, tá naisc i ngach ceann de na trí shnáithe eile agus eatarthu freisin. Ach béim a leagan ar fhoghlaim ghníomhach agus iniúchtaí bunaithe ar fhoinsí i gcomhthéacsanna stairiúla áitiúla agus domhanda, tacófar le rannpháirteachas na scoláirí i bhfoghlaim stairiúil bhríoch dhinimiciúil. Déanfaidh na scoláirí fiosrú ar éagsúlacht thaithí an duine trí fhiosrú a dhéanamh ar chomhthéacsanna cultúrtha éagsúla, agus ar shuíomhanna éagsúla, in Éirinn, san Eoraip agus ar fud an domhain, i gcaitheamh réanna éagsúla. Fiosróidh siad freisin eispéiris na ndaoine siúd a bhfuil a nguthanna imeallaithe agus faoi cheilt sna hinsintí stairiúla traidisiúnta. Trí úsáid a bhaint as réimse uirlisí agus acmhainní stairiúla, lena n-áirítear cartlanna digiteacha, cuairteanna físiúla agus cuairteanna fisiciúla, déanfar an fhoghlaim i Stair na hArdteistiméireachta níos inrochtana agus níos tarraingtí.

Spreagfar na scoláirí le dul i mbun smaointeoireacht stairiúil agus fianaise a scrúdú trí lionsa an staraí. Is éard atá i gceist leis sin ná na smaointe a thagann chun cinn sna hiniúchtaí a léirmhíniú ach úsáid a bhaint as réimse modheolaíochtaí, ar modheolaíochtaí iad sin a fhágann gur féidir fiosrú láidir agus cothrom a dhéanamh ar an bhfianaise agus an cruthúnas atá ann cheana. Tabharfar treoir do na scoláirí sna modheolaíochtaí sin le linn dóibh a bheith ag plé le Snáithe 1 agus ansin beidh siad in ann na scileanna sin a chleachtadh agus a léirmhíniú ar fud Shnáitheanna 2, 3 agus 4. Nuair a chuirtear an fhoghlaim ó Shnáithe 1 i bhfeidhm sna comhthéacsanna a fhiosraíonn siad i snáitheanna eile, tacófar leis na scoláirí tuiscint 'mórphictiúir' níos casta agus níos láidre a chothú ar an am atá thart.

Beidh cleachtais chomhoibríocha sa seomra ranga ina bpriomhuirlis foghlama do na scoláirí i Stair na hArdteistiméireachta. Agus na scoláirí ag obair in éindí, is féidir leo smaointe agus cleachtais a fhiosrú agus a chomhroinnt d'fhonn na smaointe a dtagann siad orthu i rith a gcuid iniúchtaí a léirmhíniú agus a thuiscint. Tacófar leo rochtain a fháil ar a gcuid foghlama ar bhealach a oireann dá riachtanais éagsúla ar leith. Beidh éileamh difriúil le sonrú i ngach gníomhaíocht foghlama toisc go mbíonn smaointe difriúla agus tuiscint stairiúil dhifriúil ag gach scoláire. Déanfar ionchuimsitheacht a chothú ach idirdhealú a chur i bhfeidhm, chomh maith le cleachtais ionchuimsitheacha éagsúla múinteoirí, agus luas agus seicheamhú an rannpháirteachais. Beidh aiseolas leanúnach agus cuiditheach ón múinteoir, chomh maith le deiseanna struchtúrtha chun machnamh a dhéanamh ar an bhfoghlaim, fite fuaite sa phróiseas foghlama sin. Ba cheart cur agus cúiteamh agus díospóireacht a bheith ina gcuid lárnach de na hoideolaíochtaí gníomhacha i seomra ranga na staire. Ba cheart do na scoláirí foinsí agus insintí a cheistiú, agus ba cheart meon fiosrach a chothú.

Cuireann Stair na hArdteistiméireachta eispéireas foghlama saibhir, ionchuimsitheach agus scoláire-lárnaithe ar fáil. Ní hamháin go dtacaíonn sí le fás trí chuir chuige chomhoibríocha, idirdhealaithe agus ionchuimsitheacha i leith an teagaisc, ach freisin spreagann sí ceangal domhain bríoch leis an stair a bhfuil teacht ag na scoláirí uile air. Tríd an gcur chuige dinimiciúil machnamhach sin, bíonn na scoláirí dea-ullmhaithe chun plé leanúnach na staire a thuiscint, a léirmhíniú agus chun cur leis i gcomhthéacsanna áitiúla agus domhanda araon, agus le breathnú ar an stair mar rud atá idir ábhartha agus phráinneach sa domhan ina maireann siad inniu.

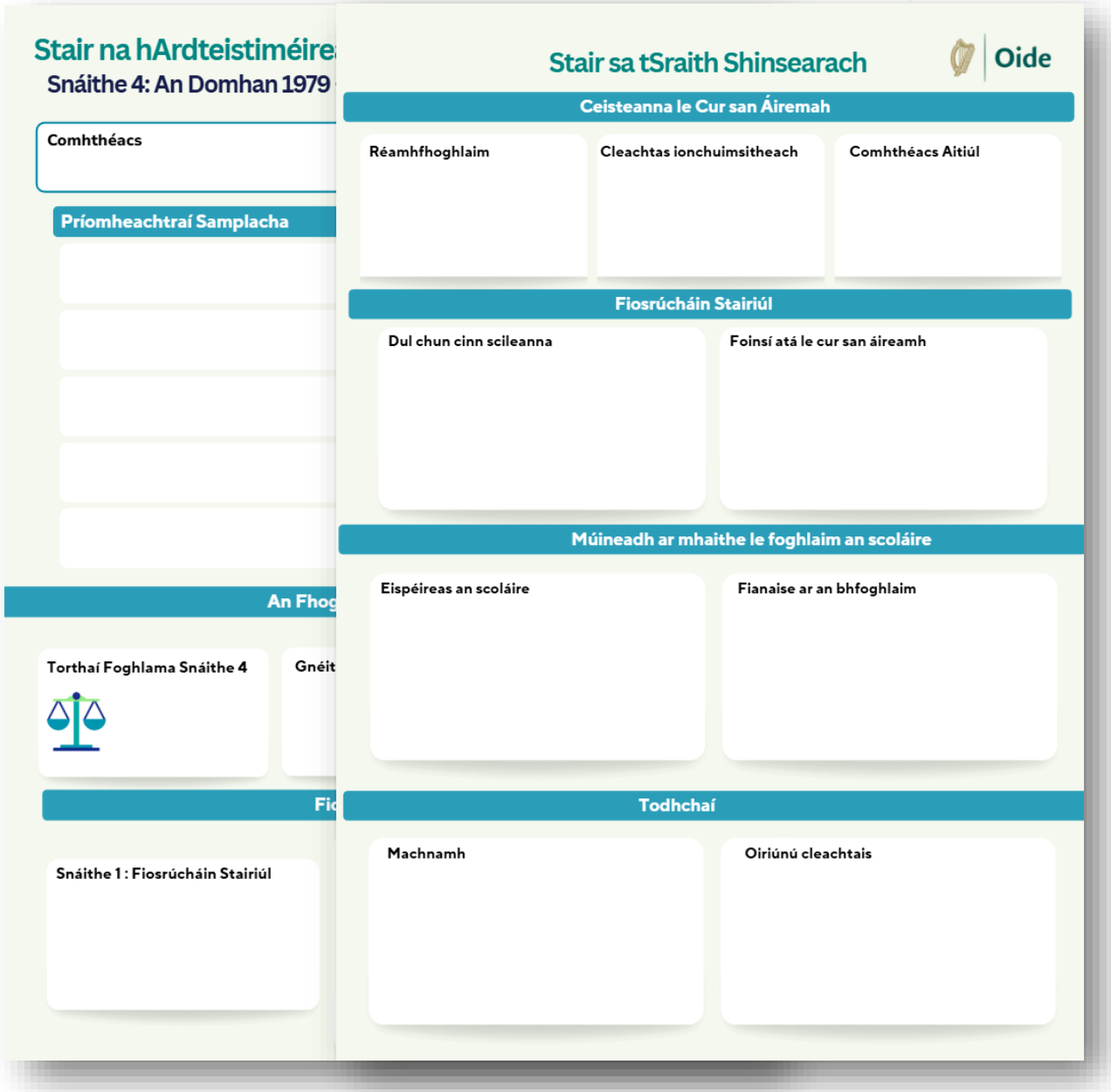
Snáithe 4 a Fhiosrú : Imeachtaí agus Próisis an Athraithe

Oide

Gníomhaíocht chomhoibríoch

Ag úsáid as na leideanna i dteannta leis an treoirleabhar ‘Tús Eolais ar ...' agat:

Cad iad na nithe eile a ndéanfá do mheas orthu nuair atá tú ag pleanáil le haghaidh an teagaisc, foghlama, agus measúnaithe chun tabhairt faoin imeacht agus próiseas sin?

Na Chéad Chéimeanna Eile

- Cad iad na deiseanna agus/nó dúshláin a d'fheádfadh a theacht chun cinn fad atáthar ag comhtháthú roinnt den ábhar sa lá atá inniu ann i do chuid múinteoireachta?
- Conas is féidir aghaidh a thabhairt ar na deiseanna agus/nó dúshláin i gcomhar a chéile laistigh de do rannóg?
- Cad iad na tacaíochtaí. acmhainní, agus/nó oiliúint bhreise a chabhródh leat na cuir chuige sin a chur i bhfeidhm go héifeachtach?
- Conas a leanfaidh tú ar aghaidh leis an gcomhrá seo i ndiaidh an chur i láthair seo? (e.g. cruinnithe rannóige, acmhainní roinnte, breathnóireachtaí piaraí)

Tacaíochtaí Breise

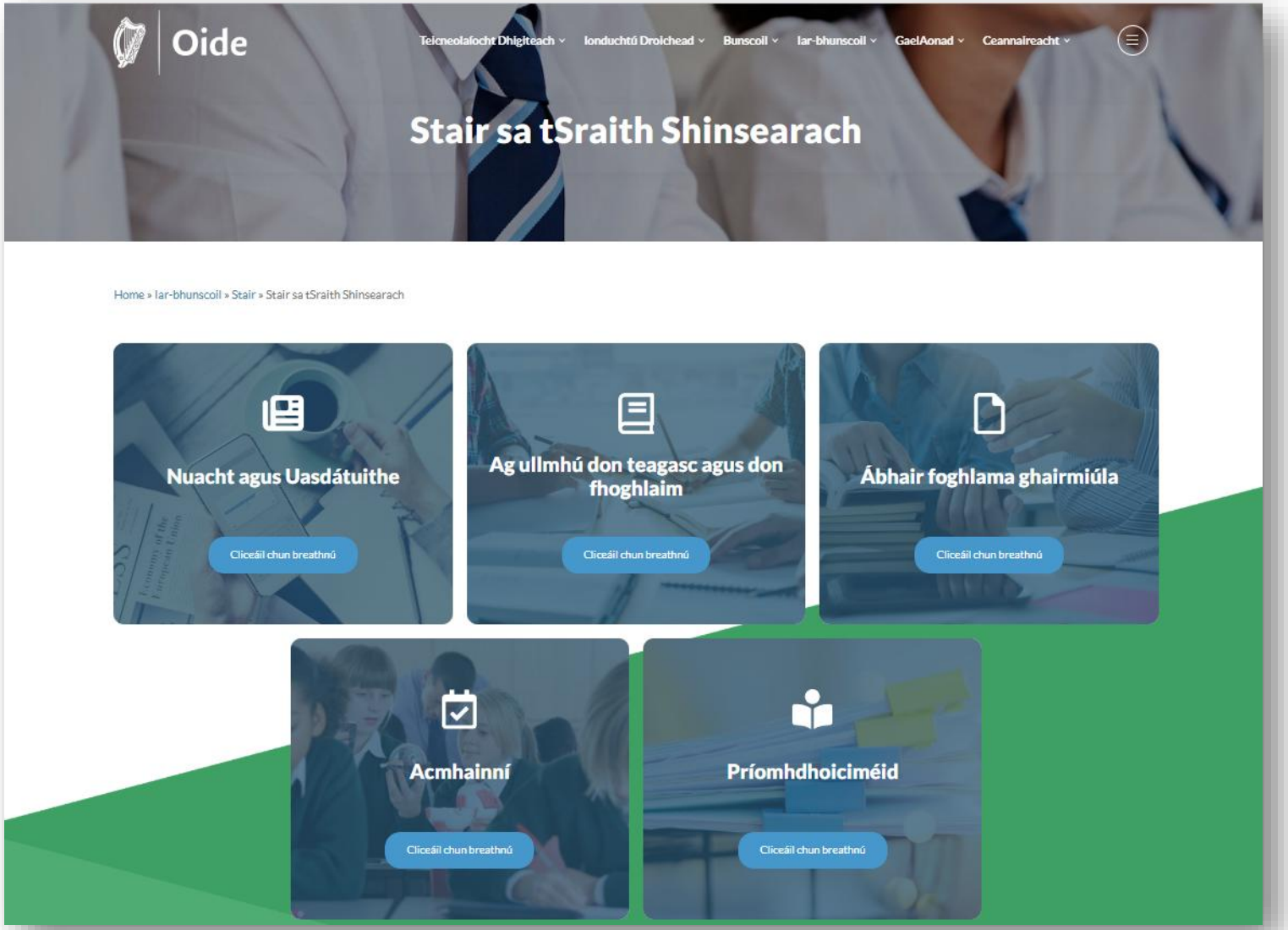
Tabhair cuairt ar ár suíomh gréasáin
www.oide.ie

Déan teagmháil le:
eolas@oide.ie

Glac síntiús linn chun an nuacht is déanaí a fháil.

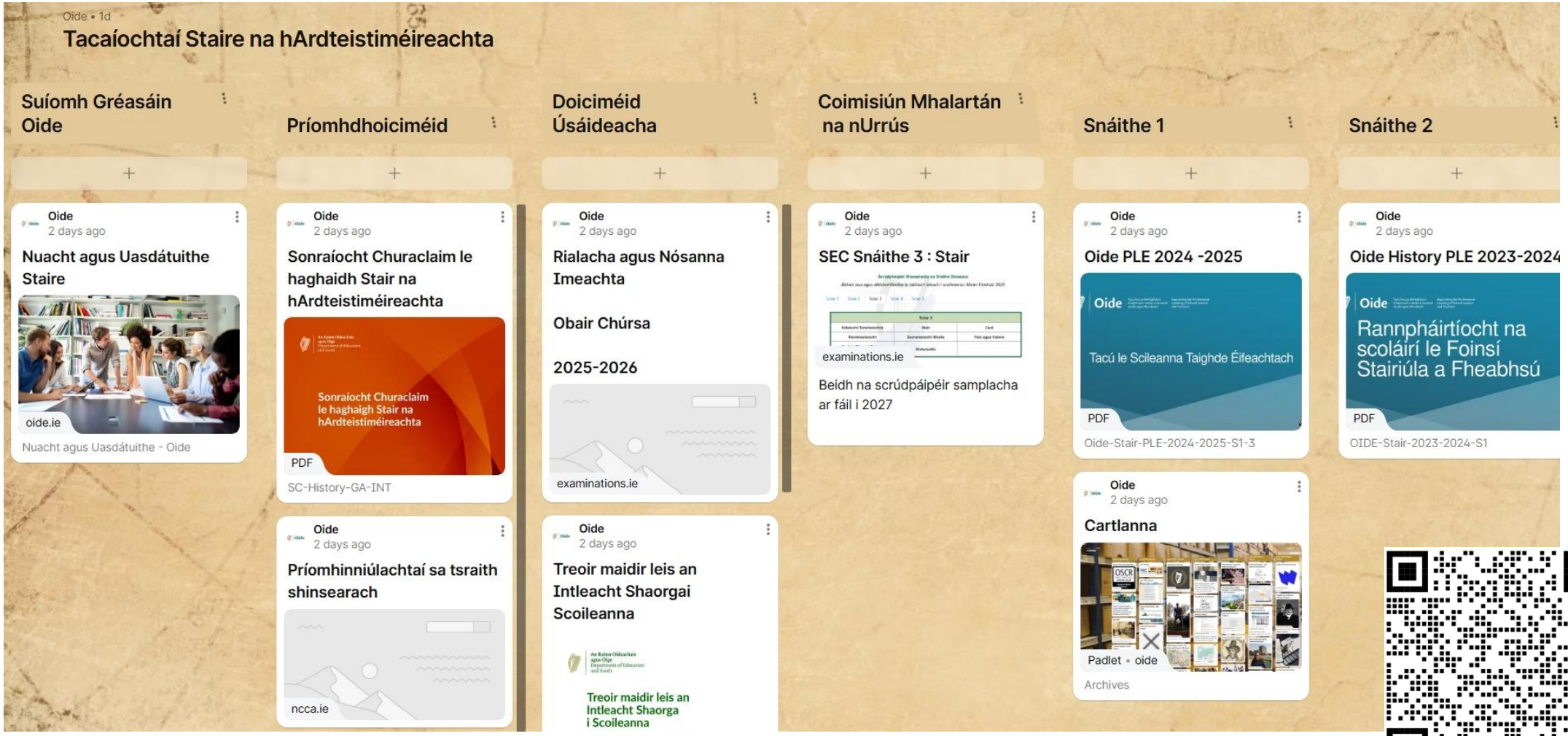
Lean muid ar X
@OidePostPrimary

Tacaíochtaí Breise

Príomhdhoiciméid agus tacaíochtaí

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Oide

